

Dr hab. Mariola Łaguna, prof. KUL
Instytut Psychologii
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

**Recenzja osiągnięcia naukowego oraz dorobku naukowego, dydaktycznego,
popularyzatorskiego i w zakresie współpracy międzynarodowej
dr Małgorzaty Puchalskiej-Wasył**

1. Informacje ogólne o Habilitantce

Dr Małgorzata Puchalska-Wasył uzyskała tytuł magistra psychologii w r. 1999 w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, a następnie stopień doktora w zakresie psychologii w r. 2004 w tej samej uczelni. Tuż po studiach w r. 1999 została zatrudniona w charakterze asystenta w katedrze kierowanej przez prof. Piotra Olesia, a w r. 2006 awansowała na stanowisko adiunkta.

2. Ocena osiągnięcia naukowego Habilitantki odpowiadającego treści art. 16 ust. 1 i 2 Ustawy i ocena jego wkładu w rozwój dyscypliny naukowej

Jako swoje główne osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego Habilitantka wskazała jednotematyczny cykl 8 publikacji. Cyklowi temu nadany został tytuł „Wewnętrzne dialogi – charakterystyki, funkcje, uwarunkowania”. Składa się na niego 6 artykułów opublikowanych w czasopiśmie psychologicznych z listy JCR oraz 2 rozdziały: jeden (współautorski) w języku angielskim i drugi w języku polskim. W prawie wszystkich publikacjach dr Małgorzata Puchalska-Wasył jest jedynym autorem, prawie wszystkie prezentują wyniki badań empirycznych.

Publikacje te są bardzo spójne tematycznie i tworzą moim zdaniem dwie główne linie badawcze, które zostały zintegrowane ze sobą w najnowszym artykule opublikowanym w *Journal of Constructivist Psychology* (2016). Pierwsza linia dotyczy typów i funkcji wewnętrznych dialogów oraz ich uwarunkowań. Druga, wnosząca szczególnie znaczący nowy wkład, dotyczy aspektu konfrontacyjnego i integracyjnego wewnętrznych dialogów. Uzupełnieniem tych dwóch głównych linii badań są analizy dotyczące znaczenia wewnętrznej aktywności dialogowej dla efektywności działań. W takiej ko-

lejności omówię recenzowane publikacje.

Pierwsza linia badań bezpośrednio nawiązuje do wyników pracy doktorskiej dr Małgorzaty Puchalskiej-Wasył, które zostały opublikowane w monografii *Nasze wewnętrzne dialogi: O dialogowości jako sposobie funkcjonowania człowieka* (2006, wyd. poprawione 2016), a następnie w innych publikacjach wchodzących w skład dorobku towarzyszącego. Badania te wniosły istotny wkład w rozumienie zjawiska dialogowości wskazując cztery typy wewnętrznych rozmówców, z którymi najczęściej prowadzone są wewnętrzne dialogi oraz siedem funkcji, jakie te dialogi mogą pełnić. Ustalenia te stały się punktem wyjścia i podstawą dla badań wchodzących w skład głównego osiągnięcia. Zostały one jeszcze raz omówione w rozdziale wchodzącym w skład głównego osiągnięcia opublikowanym w r. 2011 (pozycja 8 w spisie publikacji). W badaniu empirycznym, którego opis jest powtórzeniem opisów zawartych w monografii z r. 2006, a także częściowo w innych publikacjach (o czym w analizie dorobku towarzyszącego), wskazano cztery afektywne typy wewnętrznych rozmówców: Oddanego Przyjaciela, Ambiwalentnego Rodzica, Dumnego Rywala i Bezradne Dziecko. Przedstawiono także siedem meta-funkcji, które mogą pełnić wewnętrzne dialogi, wskazując przy tym różnice między typami wewnętrznych rozmówców w zakresie pełnionych funkcji. Wyniki te uzupełnia analiza jakościowa wybranych dialogów zebranych w trakcie badania, które jednak także znajdują się w monografii z r. 2006. Badania te stały się kluczowe dla wszystkich kolejnych opisanych przez Habilitantkę w ramach głównego osiągnięcia.

Ustalenia poczynione w opisanym powyżej badaniu zostały przez Autorkę potraktowane jednak jako wstępne. W artykule opublikowanym w *Journal of Psychology* w r. 2015 przedstawiła ona dwa badania zmierzające do replikacji uzyskanych wcześniej wyników odnośnie typów wewnętrznych rozmówców. Dokonała w nich kolejnych modyfikacji procedury badań, które pozwoliły z większą pewnością stwierdzić, że faktycznie cztery wyodrębnione wcześniej typy występują niezależnie od zastosowanej metody badań. Wskazuje to na konsekwentne testowanie warunków ograniczających zakres uogólniania wyników poprzez autoreplikacje, rozwijanie drobnymi krokami własnej linii badań.

Uwarunkowaniom wewnętrznej aktywności dialogowej oraz dalszej analizie funkcji, jakie ona pełni (ustalonych w pracy doktorskiej), poświęcone były dwie kolejne publikacje. Rozdział opublikowany wspólnie z prof. Olesiem w podręczniku podsumowującym najnowsze badania weryfikujące teorię dialogowego Ja *Handbook of Dialogical Self Theory*

(2012) prezentuje re-analizę wyników wcześniejszych badań nad osobowościowymi uwarunkowaniami wewnętrznej aktywności dialogowej. Aktywność ta została ujęta jako swego rodzaju różnica indywidualna, która w specyficzny sposób wiąże się zarówno z cechami osobowości (zwłaszcza otwartością na doświadczenie i neurotycznością), jak i charakterystycznymi adaptacjami oraz właściwościami obrazu siebie. Co bardzo ważne, publikacja ta dąży do teoretycznego umiejscowienia koncepcji dialogowego Ja na tle zintegrowanych modeli osobowości oraz w kontekście podstawowych właściwości ludzkiej natury. Zarysowane zostało w ten sposób szerokie tło teoretyczne dla analizowanego zjawiska. Z kolei artykuł opublikowany w r. 2016 w *Scandinavian Journal of Psychology* omawia wyniki badania zmierzającego do ustalenia zależności między z jednej strony cechami osobowości, stylami przywiązania i przyjmowaniem perspektywy, z drugiej siedmioma funkcjami dialogów wewnętrznych. Kontynuując wcześniejsze badania dr Małgorzata Puchalska-Wasył wskazuje już nie tylko na uwarunkowania aktywności dialogowej w ogóle, ale także różnych jej funkcji. Ponownie mamy więc do czynienia z konsekwentnym poszerzaniem wiedzy na temat analizowanych zjawisk.

Druga linia badań dotyczy aspektu konfrontacyjnego i integracyjnego wewnętrznych dialogów. Opiera się na autorskiej propozycji wyodrębnienia tych dwóch aspektów oraz interesującym narzędziu ich operacjonalizacji, w którym za pomocą dość złożonych formuł wyliczane są relacje między podwymiarami, wskazujące na przewagę konfrontacji bądź integracji. Szerokie omówienie tej propozycji zostało opublikowane w r. 2016 w *Journal of Constructivist Psychology*, natomiast w badaniu opublikowanym w *Japanese Psychological Research* w 2016 r. Autorka poszukiwała odpowiedzi na pytanie czy da się wskazać specyficzną konfigurację zmiennych osobowościowych i sytuacyjnych, które byłyby wyznacznikami wzorca integracyjnego i konfrontacyjnego w dialogach wewnętrznych. Z kolei w pomysłowo zaprojektowanym badaniu eksperymentalnym, łączącym elementy metodologii ilościowej i jakościowej (*International Journal of Psychology*, 2016), testowała czy dystans psychologiczny ma wpływ na procesy konfrontacji i integracji. W artykule w *Journal of Constructivist Psychology* (2016) dokonała także połączenia analiz odnoszących się do typów i funkcji wewnętrznych dialogów oraz ujawnianego w nich wzorca integracyjnego i konfrontacyjnego. W dwóch badaniach testowano jakie typy rozmówców występują w dialogach integracyjnych, a jakie w konfrontacyjnych oraz jakie funkcje pełni każdy z tych dwóch rodzajów dialogów. Publikacja ta integruje więc dwie opisane powyżej linie badań. Wszystkie te wyniki pozwoliły lepiej zrozumieć ważną ro-

lę, jaką mogą pełnić dialogi wewnętrzne w budowaniu nastawienia konfrontacyjnego i integracyjnego, które może mieć znaczenie nie tylko w wyobrażonych, ale potencjalnie także realnych relacjach społecznych.

Uzupełnieniem tych dwóch głównych linii badań są analizy dotyczące znaczenia wewnętrznej aktywności dialogowej. W artykule opublikowanym w *Applied Cognitive Psychology* (2014) w dwóch badaniach eksperymentalnych Habilitantka wykazała, że efekt wpływu pytań skierowanych do samego siebie uzyskany w innych badaniach nie replikuje się. Wyjaśniła to zjawisko w trzecim eksperymencie odwołując się do koncepcji dialogowego Ja, w którym oprócz pytań wprowadziła także odpowiedzi, jakie osoba sama sobie na nie udziela. Badanie to ma także ważną zaletę – uwzględnia nie tylko pomiar aktywności wyobrazeniowej, ale także pomiar realnego zachowania w postaci rozwiązania anagramów. To interesujące badanie, a także publikacja w *Journal of Psychology* (2015) są rzadko spotykanymi w psychologii osiągnięciami w postaci opublikowania negatywnej replikacji wyniku (braku efektu) oraz autoreplikacji. Jednym z zarzutów stawianym obecnie czasopismom psychologicznym jest niedopuszczanie do druku takich tekstów, dlatego mamy tutaj wyjątkowy przykład sukcesu Autorki.

Na potrzeby badań Habilitantka opracowała kilka autorskich narzędzi pomiarowych, w których w umiejętny sposób dokonuje połączenia podejścia jakościowego i ilościowego. Zwykle procedura badania wymagała od uczestników nie tylko wyobrażenia sobie dialogu, ale także oceny go w kilku aspektach na skalach ilościowych. Podejście to realizuje postulaty łączenia obu podejść nie tylko w postaci ich sekwencyjnego stosowania, ale w ramach pojedynczego badania, co zdarza się znacznie rzadziej. Warto także zauważyć, że badania w ramach głównego osiągnięcia były prowadzone na zróżnicowanych (np. studenci 16 uczelni) i stosunkowo licznych próbach, zwłaszcza jak na skomplikowaną zwykle i dość długą procedurę badań. Dodatkowo w niektórych badaniach pomiary dokonywane były w odstępie kilku dni, co musiało stanowić spore wyzwanie organizacyjne. Eksperymenty mają również dobrze przemyślaną i pomysłową procedurę. Co ważne, wszystkie omawiane publikacje charakteryzuje duża świadomość tego, w jaki sposób wyniki empiryczne konkretnego badania przyczyniają się do rozwoju teorii, jak uzupełniają dotychczasowy stan wiedzy oraz jakie nowe kierunki badawcze mogą zainicjować. Zarówno wprowadzenia teoretyczne, jak i dyskusje wyników wszystkich badań są bardzo szerokie, wskazujące na głęboki namysł teoretyczny oraz świadomość metodologiczną. Nie dostrzegam w nich przy tym nadinterpretacji, wniosków nieuprawnionych w świetle zgromadzonych danych.

Badania te nie tylko są przeprowadzone w sposób kompetentny i poprawny, ale także przyczyniają się istotnie do lepszego zrozumienia zjawiska, jakim jest wyobrażanie sobie rozmowy z inną osobą lub rozpatrywanie w wyobraźni problemu biorąc pod uwagę różne punkty widzenia, które mogą być w wyobraźni wyrażane w postaci dialogów. Zwłaszcza wskazanie, że te wyobrażone rozmowy mogą odgrywać rolę w konfrontacyjnym i integracyjnym ujmowaniu problemu oraz analiza tych procesów wnosi znaczący wkład do psychologii osobowości, a potencjalnie także do psychologii społecznej. Niewątpliwie wszystkie te badania przyczyniają się do rozwoju teorii dialogowego Ja dostarczając weryfikacji wielu jej tez.

Biorąc pod uwagę, że przedstawione do oceny publikacje wniosły istotny wkład w zrozumienie zjawiska dialogowości i szerzej funkcjonowania osobowości, a także fakt, że prawie wszystkie zostały opublikowane w liczących się czasopismach o zasięgu międzynarodowym, uważam, że cykl publikacji wskazany przez dr Małgorzatę Puchalską-Wasyl jako główne osiągnięcie naukowe, spełnia kryteria stanowiące podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

3. Zestawienie osiągnięć Habilitantki nie wchodzących w skład głównego osiągnięcia naukowego zgodnie z kryteriami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r.

§ 3. 2) autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie *Journal Citation Reports (JCR)* lub na liście *European Reference Index for the Humanities (ERIH)*

W dorobku powstałym po doktoracie Habilitantka wykazuje 4 jednoautorskie artykuły, z czego 1 opublikowany w czasopiśmie z listy JCR i 3 w czasopismach z listy ERIH, *Przeglądzie Psychologicznym*. Publikacje te podejmują, tak samo jak główne osiągnięcie, zagadnienie wewnętrznych dialogów.

§ 4. 1) autorstwo lub współautorstwo monografii, publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych lub krajowych innych niż znajdujące się w bazach lub na liście, o których mowa w § 3, dla danego obszaru wiedzy

Habilitantka wykazuje w swoim dorobku 1 monografię (wraz z jej ponownym poprawionym wydaniem), która jest efektem przygotowywanej wcześniej rozprawy doktorskiej. Jest także

współautorką Aneksu do podręcznika dotyczącego Metody Konfrontacji z Sobą oraz autorką lub współautorką 6 artykułów, i dodatkowych 3 opublikowanych przed doktoratem, w czasopiśmie z listy B wykazu czasopism naukowych MNiSW i 1 w czasopiśmie spoza tego wykazu. Warto zauważyć, że 4 z tych artykułów ukazały się w języku angielskim, co zwiększa ich dostępność dla czytelników spoza Polski.

2) autorstwo lub współautorstwo odpowiednio dla danego obszaru: opracowań zbiorowych, katalogów zbiorów, dokumentacji prac badawczych, ekspertyz, [...]

Dr Małgorzata Puchalska-Wasył jest współredaktorem 3 prac zbiorowych oraz książki abstraktów, która ukazała się przed doktoratem. Jest także autorką lub współautorką 8 rozdziałów w pracach zbiorowych (plus 2 przed doktoratem), w tym 6 w języku angielskim. W tym wyliczeniu pomijam 2 rozdziały, z których jeden stanowi przedruk, a drugi wydanie poprawione. Została zaproszona do przygotowania tzw. ramki eksperta do podręcznika psychologii pod redakcją Strelaua i Dolińskiego, opublikowała także sprawozdanie z konferencji dialogowego Ja, a przed doktoratem 2 inne sprawozdania. Ilościowo jest to dość duży dorobek naukowy, zwłaszcza jeśli chodzi o redagowanie prac zbiorowych.

3) sumaryczny *impact factor* publikacji naukowych według listy *Journal Citation Reports* (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania: Habilitantka podaje wartość 7,552.

4) liczba cytowań publikacji według bazy Web of Science (WoS):

Habilitantka podaje liczbę 15, w dniu 2.09.2016 znalazłam 20, w tym 7 bez autocytowań.

5) indeks Hirscha opublikowanych publikacji według bazy Web of Science (WoS):

Habilitantka podaje wartość 2, w dniu 2.09.2016 znalazłam 3, co wskazuje na tendencję wzrostową.

6) kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach

Habilitantka jest kierownikiem w 1 projekcie badawczym finansowanym przez NCN. Brała także udział w charakterze wykonawcy w 3 projektach badawczych, w tym w grantie doktorskim KBN. Ma więc doświadczenie w realizacji oraz kierowaniu pracami badawczymi.

7) międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność [...] naukową [...]

Dr Małgorzata Puchalska-Wasył za swoją pracę doktorską uzyskała ważną ogólnopolską

nagrodę w konkursie Monografie Fundacji na rzecz Nauki Polskiej. Otrzymała także 2 nagrody Rektora KUL oraz 2 Nagrody im. J. Sidowskiego przyznawane przez Instytut Psychologii KUL.

8) wygłoszenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych

Lista wystąpień na konferencjach po doktoracie obejmuje 17 prezentacji, w tym 8 na konferencjach o zasięgu międzynarodowym, na liczących się kongresach i konferencjach psychologicznych. Dodatkowo zaliczyć tu można prezentację 10 posterów, które w psychologii traktowane są jako aktywny udział w konferencji. Na szczególną uwagę zasługuje zaproszenie do wygłoszenia wykładu plenarnego otwierającego najważniejszą dla tematyki, którą zajmuje się Habilitantka, międzynarodową konferencję *The 9th International Conference on Dialogical Self*.

§ 5. Kryteria oceny w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej habilitanta we wszystkich obszarach wiedzy obejmują:

1) uczestnictwo w programach europejskich i innych programach międzynarodowych lub krajowych

Dr Małgorzata Puchalska-Wasył uczestniczyła w międzynarodowym programie badawczym „Motivation and Valuation” realizowanym we współpracy z University of Nijmegen.

2) udział w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych lub udział w komitetach organizacyjnych tych konferencji

Habilitantka wykazuje aktywność organizacyjną, włączając się jako członek komitetu organizacyjnego, a później także komitetu naukowego w przygotowanie międzynarodowych konferencji dotyczących dialogowego Ja, a także konferencji psychologii narracyjnej. Oprócz tego prowadziła warsztaty w ramach konferencji naukowych, została zaproszona do udziału w dyskusji panelowej w trakcie konferencji o zasięgu ogólnopolskim.

3) otrzymane nagrody i wyróżnienia

Nagroda Rektora KUL przyznana za osiągnięcia organizacyjne.

4) udział w konsorcjach i sieciach badawczych

Brak danych

5) kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych, a w przypadku badań stosowanych we współpracy z przedsiębiorcami

Brak danych

6) udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism

Brak danych

7) członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych

Dr Małgorzata Puchalska-Wasył jest członkiem International Society for Dialogical Science i Polskiego Towarzystwa Psychologicznego.

8) osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki [...]

Praca dydaktyczna dr Małgorzaty Puchalskiej-Wasył jest związana z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim, gdzie prowadzi liczne wykłady, ćwiczenia, seminaria, w tym seminaria badawcze, podczas których studenci realizują własne projekty badawcze i przygotowują raport naukowy (określane tu jako proseminaria). Warto zauważyć, że prowadzi ona bardzo ważne wykłady z zakresu diagnozy osobowości. Opracowała autorskie programy dydaktyczne dla wielu przedmiotów, a także opublikowała autorskie materiały do zajęć z psychologii osobowości, które są wykorzystywane z powodzeniem także w innych uczelniach. Ma więc szerokie i różnorodne doświadczenie dydaktyczne. Aktywność popularyzatorska obejmuje 2 publikacje w czasopiśmie *Charaktery*, a także współorganizowanie cyklu wykładów otwartych. Wyniki jej badań były popularyzowane w międzynarodowym środowisku psychologów poprzez ich omówienie na stronie internetowej British Psychological Society.

9) opieka naukowa nad studentami [...]

Habilitantka współprowadziła 4 prace magisterskie, opiekowała się także pracami empirycznymi studentów studiów magisterskich, pełniła też funkcję opiekuna roku. Potrafi włączać studentów do realizowanych przez siebie projektów badawczych, na co wskazują podziękowania dla nich zamieszczone w wielu artykułach.

10) opieka naukowa nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego, z podaniem tytułów rozpraw doktorskich

Brak danych

11) staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich

Habilitantka odbyła staż naukowy w uniwersytecie w Nijmegen.

12) wykonanie ekspertyz lub innych opracowań na zamówienie organów władzy publicznej, samorządu terytorialnego, podmiotów realizujących zadania publiczne lub przedsiębiorców

Brak danych

13) udział w zespołach eksperckich i konkursowych

Dowodem zaufania środowiska jest zaproszenie dr Małgorzaty Puchalskiej-Wasył do opiniowania książek i nominowania ich do prestiżowej w psychologii Nagrody Teofrasta.

Czterokrotnie pełniła tę funkcję.

14) recenzowanie projektów międzynarodowych lub krajowych oraz publikacji w czasopiśmie międzynarodowych i krajowych

Doświadczenie w recenzowaniu obejmuje przygotowanie 14 recenzji dla 8 redakcji, w tym 1 recenzja dla czasopisma indeksowanego na liście JCR. Jest to wskaźnikiem rozpoznawalności w nauce, na razie przede wszystkim w Polsce.

15) inne osiągnięcia

Jako dodatkowe osiągnięcia dr Małgorzata Puchalska-Wasył wskazuje stworzenie 6 autorskich narzędzi pomiarowych wykorzystywanych w badaniach nad aktywnością dialogową. Była także członkiem zespołu odpowiedzialnego za rozwój naukowy w Instytucie Psychologii KUL.

4. Ocena dorobku naukowego, dydaktycznego, popularyzatorskiego i w zakresie współpracy międzynarodowej Habilitantki

Dorobek naukowy towarzyszący głównemu osiągnięciu dr Małgorzaty Puchalskiej-Wasył to przede wszystkim artykuły w czasopiśmie ogólnopolskich i rozdziały, zwykle w dobrych wydawnictwach, w ważnych dla własnego obszaru badań pracach zbiorowych. Na uwagę zasługuje duża aktywność, i w związku z tym doświadczenie, w zakresie redagowania prac zbiorowych. Habilitantka rozpoczęła publikowanie jeszcze

przed doktoratem i systematycznie je kontynuowała, nie jest to dorobek, który powstał w ciągu kilku ostatnich lat, choć w ostatnim czasie wyraźnie się on powiększył o publikacje z listy JCR. Zwraca uwagę, że znaczna część publikacji powstała w języku angielskim, co zwiększa grono ich potencjalnych czytelników i wskazuje na wychodzenie do obiegu międzynarodowego, które widać bardzo wyraźnie w głównym osiągnięciu. Publikacje w czasopiśmie z listy JCR ukazały się w ciągu dwu ostatnich lat, dlatego na razie jeszcze nie doczekały się dużej liczby cytowań w bazie WoS, widać jednak tendencję wzrostową, co potwierdza także wzrost Indeksu Hirscha. W Google Scholar zdobyły zainteresowanie czytelników i przynajmniej niektóre są cytowane po kilka razy. Wskazuje to, że publikacje te są dostrzegane przez szersze środowisko i wnoszą wkład do dyskusji naukowej w dziedzinie dialogowego Ja i szerzej psychologii osobowości.

Dr Małgorzata Puchalska-Wasył aktywnie włączyła się w tematykę dialogowego Ja zapoczątkowaną w Polsce przez Jej Promotora prof. Olesia, a kontynuowaną przez Jego zespół, i z powodzeniem rozwija własne badania w ramach tego nurtu. Dorobek towarzyszący jest bardzo bliski tematyce głównego osiągnięcia. Wiodąca linia badań skupia się na wewnętrznej aktywności dialogowej i uzupełnia, a raczej poprzedza, publikacje ujęte w głównym osiągnięciu. Oprócz tego zainteresowania badawcze Habilitantki obejmowały także znaczenie dialogowości w kontekście narracyjnej tożsamości. Zwraca tu uwagę kompetentne, i nowe wówczas dla polskiego czytelnika, omówienie koncepcji McAdamsa, z klarownym odróżnieniem jej od koncepcji Hermansa, a także poszukiwanie podobieństwa i różnic między koncepcjami narracyjnymi a dialogowymi. Inny wątek zainteresowań to zastosowanie koncepcji dialogowego Ja do wyjaśniania zjawisk twórczości, wyobraźni oraz wątpienia, zwrócenie uwagi na dialogowy charakter procesu twórczego oraz relacje między doświadczeniem niepewności a wewnętrznymi dialogami. Dwie wczesne publikacje, powstałe w wyniku realizacji grantu kierowanego przez Promotora, obejmowały także nieco bardziej odległe zagadnienia jakości życia u osób z zaburzeniami widzenia. Generalnie jednak w większości publikacje towarzyszące (właściwie z wyjątkiem 4 pozycji, w tym 3 powstałe przed doktoratem) w jakiś sposób łączą się z zagadnieniem dialogowości. Są one więc także bardzo spójne tematycznie i powiązane z głównym osiągnięciem. Skupienie na jednym obszarze pozwala dogłębnie go poznać i stać się w nim ekspertem, byłabym jednak ciekawa czy w przyszłości uda się Habilitantce poszerzyć obszar badawczy, przekroczyć granice teorii dialogowych.

Ta główna linia publikacji dotyczących dialogowości w znacznej części powstała jako upowszechnienie badań zrealizowanych w ramach pracy doktorskiej. Ten aspekt stanowi słabą stronę dorobku o tyle, że kilka kolejnych publikacji opiera się na wynikach jednego badania przeprowadzonego w ramach doktoratu na próbie 63 osób w wieku 19-32 lat. Ta sama próba stała się podstawą dla aż 5 publikacji: monografii z r. 2006 (oraz jej poprawionego wydania), rozdziału z r. 2005a, artykułu z r. 2007, dwóch badań opublikowanych jako odrębne w artykule z r. 2008 oraz rozdziału w języku polskim wchodzącego w skład głównego osiągnięcia. Wyniki tego badania ujmowane są w prawdzie pod innym kątem lub w nieco inny sposób, sprawia to jednak wrażenie powtarzania i nieco nadmiernego eksploatowania danych. Jest to potęgowane przez fakt, że zarówno procedura i metody tego badania, jak i wielu innych, zarówno w dorobku towarzyszącym, jak w osiągnięciu głównym, są zwykle takie same lub zawierają te same elementy. Sprawia to, że fragmenty wielu tekstów zawierają powtórzenia, nie tylko ograniczające się do opisu metody badań, procedury przeliczania wyników (wraz z obszernymi wzorami), ale także wprowadzenia teoretycznego i dyskusji wyników. Choć nie są to raczej powtórzenia dosłowne, to publikacje te zachodzą na siebie, co z jednej strony pozwala nabudowywać kolejne na poprzednich, ale z drugiej sprawia wrażenie krążenia wokół tych samych wątków. Chociaż wysoko oceniam monografię *Nasze wewnętrzne dialogi: O dialogowości jako sposobie funkcjonowania człowieka*, a zwłaszcza szerokie omówienie teorii, na których oparta jest koncepcja dialogowego Ja, to jednak nie uważam za dobrą strategii publikacyjnej, w której najpierw jako efekt pracy doktorskiej publikowana jest monografia, a następnie seria artykułów i rozdziałów, które prezentują te same wyniki. Bardziej uzasadnione byłoby najpierw opublikowanie doniesień z badań w formie artykułów, a następnie ich podsumowania w formie monografii, niekoniecznie powtarzającej wyniki szczegółowe, ale raczej podsumowującej je. Mimo tych uwag nie dostrzegam w publikacjach problemu autoplagiatu.

Jeśli chodzi o współpracę międzynarodową, to dr Małgorzata Puchalska-Wasył nawiązała także współpracę z prof. Hermanssem, twórcą koncepcji dialogowego Ja. Dzięki swoim publikacjom oraz zaangażowaniu w organizację wiodących konferencji w tej dziedzinie stała się rozpoznawalna międzynarodowo, rozwijając konsekwentnie własny wątek badawczy. Współpraca w kraju raczej ogranicza się do członków zespołu badawczego kierowanego przez prof. Olesia, warto rozszerzyć ją na inne środowiska. Efektem tego jest fakt, że większość publikacji w dorobku Habilitantki stanowią prace jednoautorskie, co się rzadko obecnie spotyka. Jednocześnie na rozpoznawalność w

szerszym środowisku wskazuje zapraszanie do najważniejszych dla dziedziny prac zbiorowych, do recenzowania artykułów, a także do udziału w Konsylium Doktorów, które nominuje książki do liczącej się w polskiej psychologii Nagrody Teofrasta.

Aktywność popularyzatorska i konferencyjna nie jest bardzo szeroka, jest za to skupiona na kluczowych konferencjach dla tematyki, którą zajmuje się Habilitantka. Zaproszenie do wygłoszenia wykładu plenarnego podczas najbliższej międzynarodowej konferencji dialogowego Ja wskazuje na duże uznanie, z jakim spotykają się Jej badania. Działania na rzecz środowiska obejmuje także włączenie się w działania zespołu ds. rozwoju naukowego w Instytucie Psychologii KUL oraz współorganizowanie cyklu wykładów otwartych.

Dr Małgorzata Puchalska-Wasył ma duże doświadczenie w zakresie prowadzenia zajęć dydaktycznych, wykładów, seminariów, ćwiczeń. Kierowała pracami empirycznymi studentów, współprowadziła prace magisterskie, a aktualnie kieruje zespołem realizującym grant badawczy NCN, posiada więc umiejętności kierowania pracą naukową innych osób. Dodatkowo swoje kompetencje dydaktyczne potwierdziła współredagowaniem ważnego podręcznika do zajęć z zakresu psychologii osobowości *O osobowości praktycznie wszystko. Ćwiczenia z psychologii osobowości* oraz przygotowaniem części jego rozdziałów. Publikacja ta cieszy się zainteresowaniem nauczycieli akademickich w wielu ośrodkach i dobrze służy nauczaniu psychologii osobowości, zasługuje więc na duże uznanie.

Podsumowując, dorobek naukowy, dydaktyczny, popularyzatorski, a także osiągnięcia w zakresie współpracy międzynarodowej dr Małgorzaty Puchalskiej-Wasył oceniam pozytywnie. Jak na warunki polskie jest to solidny dorobek naukowy, w którym wyróżnia się duże doświadczenie w redagowaniu prac naukowych, realizacji grantów, publikowaniu w obiegu co najmniej ogólnopolskim, a ostatnio głównie międzynarodowym.

5. Podsumowanie

Biorąc pod uwagę ocenę cyklu publikacji, wskazanego przez dr Małgorzatę Puchalską-Wasył zgodnie z artykułem 16 ust. 1 i 2 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z 14 marca 2003 z późniejszymi zmianami, oraz wynik oceny osiągnięć uzyskanych po otrzymaniu stopnia naukowego doktora, dokonanej na podstawie kryteriów zawartych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w odniesieniu do obszaru nauk społecznych, uważam, że stanowią one znaczący wkład ich Autorki w rozwój psychologii. **Tym samym stwierdzam, że**

przedstawiony do recenzji łączny dorobek naukowy dr Małgorzaty Puchalskiej-Wasył spełnia wymogi stawiane osobom ubiegającym się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Dr hab. Mariola Łaguna, prof. KUL

Lublin, 2 września 2016